

Vergaderjaar 2024–2025

28 625

Herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Nr. 374

VERSLAG VAN DE RAPPORTEURS

Vastgesteld op 18 juni 2025

Introductie

De vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) heeft ons aangesteld als rapporteurs voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) post 2027. Tijdens de procedurevergadering van 21 mei 2025¹ heeft de commissie LVVN besloten dat de voorstellen voor het vereenvoudigingspakket voor het huidige GLB² ook zullen worden betrokken bij ons rapporteurschap. Dit omdat deze vereenvoudigingsvoorstellen mogelijk ook richting zullen geven aan de voorstellen die worden verwacht voor het GLB post 2027.

Op 16 juli 2025 worden de voorstellen voor het Meerjarig Financieel Kader (MFK) voor de periode na 2027 verwacht. Rond diezelfde periode worden ook de voorstellen verwacht voor het GLB na 2027. Het huidige MFK loopt van 2021 tot en met 2027 en het huidige GLB loopt van 2023 tot en met 2027. Vanwege moeizame onderhandelingen over het huidige GLB is het programma twee jaar later van start gegaan dan gepland. Normaal gesproken lopen de periodes van het MFK en het GLB gelijk op.

In dit tussentijdse verslag zullen wij rapporteren over de activiteiten die wij tot dusver hebben uitgevoerd in het kader van ons rapporteurschap. Zo is er een technische briefing gegeven aan de leden van de commissie LVVN over de systematiek van het (huidige) GLB, heeft er een informeel gesprek tussen ons als rapporteurs en de commissie LVVN plaatsgevonden en heeft er een rondetafelgesprek plaatsgevonden. Wij zullen onze bevindingen delen en een voorstel doen voor het vervolg van het

¹ Procedurevergadering LVVN, besluitenlijst, 21 mei 2025.

² Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulation (EU) 2021/2115 as regards the conditionality system, types of intervention in the form of direct payment, types of intervention in certain sectors and rural development and annual performance reports and Regulation (EU) 2021/2116 as regards data and interoperability governance, suspensions of payments annual performance clearance and controls and penalties.

rapporteurschap, conform het door de commissie LVVN aan ons verleende mandaat³.

Aanbevelingen van de rapporteurs

Dit tussentijds verslag kan door de commissie LVVN worden betrokken bij de toekomstige commissiedebatten en schriftelijk overleggen over de Landbouw- en Visserijraad.

De commissie LVVN kan een brief vragen van de Minister van LVVN over haar inzet richting de aankomende voorstellen voor het nieuwe GLB post 2027. Daarbij kan de Minister specifiek worden gevraagd om in te gaan op de ideeën van de Europese Commissie voor een «single fund».

Doel van het EU-rapporteurschap

Het rapporteurschap richt zich op de aankomende voorstellen voor het GLB voor de periode na 2027. Deze voorstellen worden in de zomer van 2025 verwacht; kort na de presentatie van de voorstellen voor het MFK voor de periode na 2027. Daarbij is het doel van het rapporteurschap tweeledig; allereerst om de informatiepositie van de Kamer te versterken en ten tweede om te zorgen voor een optimale behandeling van het dossier in de Kamer door te zorgen voor aandacht en tijdige behandeling.

Terugkoppeling over de ondernomen activiteiten en bevindingen van de rapporteurs

Technische briefing over het (huidige) GLB

Op 21 november 2024 heeft de EU-adviseur van de commissie LVVN een technische briefing verzorgd over het GLB. Allereerst is de EU-adviseur ingegaan op de verdragsrechtelijke bepalingen voor het GLB (in het bijzonder artikel 39 van het Verdrag betreffende de Werking van de EU) en de verplichte elementen die de basis zijn van het GLB. Daarbij is de EU-adviseur ook ingegaan op de ontwikkeling van het GLB door de jaren heen. Bij de technische briefing stond de systematiek van het huidige GLB centraal en in het bijzonder de nieuwe werkwijze met Nationaal Strategische Plannen en eco-regelingen. De EU-adviseur heeft de zogenaamde groenblauw architectuur binnen het GLB toegelicht, waarbij er meer aandacht is voor klimaat-, milieu- en dierenwelzijnseisen gekoppeld aan het verkrijgen van GLB subsidies. Het gaat dan onder andere om conditionaliteiten, zogenaamde Goede Landbouw- en Milieucondities (GLMC's), die zijn verbonden aan verschillende GLB subsidies, waaronder de hectarepremies, eco-regelingen, aanvullende steun voor jonge landbouwers en het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). De eco-regelingen zijn een nieuw instrument binnen het GLB. Het zijn extra inkomenssteunbetalingen bovenop de basis hectarepremie, waarbij landbouwers aan extra eisen moeten voldoen die zijn gericht het behalen van doelen voor het verbeteren van klimaat, bodem en lucht, water, landschap en biodiversiteit. Afsluitend is de EU-adviseur ingegaan op de samenhang tussen het MFK en het GLB en de manier waarop de financiering van het GLB is vorm gegeven. Daarbij is een toelichting gegeven op de twee pijler structuur van het GLB middels het Europees Landbouwgarantiefonds (pijler 1) en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (pijler 2).

³ Mandaat, 2024Z09769 en Aanvullend mandaat, 2025Z00952.

Op 28 november zijn wij als rapporteurs in gesprek gegaan met de commissie LVVN over het toekomstig GLB. Het doel van dit gesprek was om op te halen welke onderwerpen bij de commissie breed spelen richting het GLB post 2027. Uit het gesprek kwam allereerst nadrukkelijk naar voren dat breed de mening wordt gedeeld dat vereenvoudiging van het GLB wenselijk is. Daarbij leven verschillende ideeën over hoe dit moet worden vorm gegeven. Enkele suggesties die werden gedaan waren: geld moet directer worden gekoppeld aan doelen / meer focus op doelsturing, prestaties moeten makkelijker worden geformuleerd en vergoeding moet worden geboden voor diensten waar je geen marktprijs voor kunt krijgen. Een belangrijk aandachtspunt bij vereenvoudiging is dat het niet moet leiden tot minder efficiënte besteding van publieke middelen.

Uit het gesprek kwam een wens naar voren om te horen hoe de sector aankijkt tegen het huidige GLB en de noodzakelijkheid en wenselijkheid van vereenvoudiging van het GLB. In dat kader hebben wij als rapporteurs het initiatief genomen om een rondetafelgesprek te organiseren over het GLB. Hieronder koppelen wij terug over dit rondetafelgesprek.

Daarnaast kwam uit het gesprek een wens naar voren om nader in kaart te brengen hoe GLB hectarepremies in de verschillende lidstaten worden verdeeld en hoe verschillende lidstaten de eco-regelingen hebben vormgegeven. Als rapporteurs hebben wij voorgesteld om dit uit te vragen via het ECPRD⁴ instrument. De opgehaalde input zal in twee notities worden verwerkt en worden aangeboden aan de commissie LVVN.

Rondetafelgesprek GLB

Op 3 april 2025 heeft het rondetafelgesprek over het GLB plaatsgevonden. Het rondetafelgesprek bestond uit twee blokken: 1) hoe kijkt de sector aan tegen vereenvoudiging van het GLB en (2) waar komen de GLB-gelden terecht? In de bijlage bij dit rapporteursverslag is het programma van het rondetafelgesprek opgenomen. Uit het rondetafelgesprek kwam allereerst naar voren dat er brede steun is voor vereenvoudiging van het GLB. Daarbij werden verschillende observaties gedeeld. Zo noemde één van de sprekers dat onnodige eisen, zoals het ieder jaar opnieuw kaarttekenen, moeten worden afgeschaft. Een andere spreker gaf aan dat regelingen elkaar nog wel eens in de weg zitten, bijvoorbeeld de eco-regelingen en het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb). Het zou helpen als dit soort regelingen juist op elkaar aansluiten, bijvoorbeeld door eco-regelingen specifiek te richten op het sluiten van de kringloop en het ANLb specifiek te richten op natuur en landschap. Ook gaven verschillende sprekers aan dat meer doelsturing nodig is bij de inzet van GLB-middelen; ook dit zou een onderdeel kunnen zijn van vereenvoudiging. De RVO gaf verder aan dat het in het kader van vereenvoudiging ook helpt als je door ontwikkelt wat je hebt in plaats van weer hele nieuwe instrumenten ontwikkelen voor het nieuwe GLB. Verder was er onder de sprekers brede steun voor een robuust en omvangrijk GLB als onderdeel van het nieuwe MFK. Verder gaf een van de sprekers aan dat de ANLb-vergoeding ook een winstmarge zou moeten bevatten en niet alleen kostendekkend zou moeten zijn. Met een winstmarge worden dan bijvoorbeeld ook de loonkosten en investeringsruimte bedoeld. Andere overwegingen die werden meegegeven voor een nieuw GLB waren: groen boeren moet lonen, een belangrijke rol moet worden weggelegd voor

⁴ European Centre for Parliamentary Research and Documentation, een interparlementair netwerk.

collectieven en overwogen kan worden om een derde pijler toe te voegen aan het GLB die specifiek is gericht op klimaat- en milieumaatregelen.

Vervolg van het EU-rapporteurschap

Voor de zomer zal de commissie LVVN twee notities ontvangen van ons als rapporteurs in samenwerking met de EU-adviseur van de commissie LVVN. Deze notities zullen gaan over de eco-regelingen in de verschillende EU-lidstaten en de verdeling van hectarepremies in lidstaten. De input die wordt ontvangen vanuit de ECPRD uitvraag zal hierbij de basis zijn.

In de komende maanden zullen wij daarnaast in gesprek gaan met de Algemene Rekenkamer over het onderzoek dat zij momenteel doen naar resultaatfinanciering. Ook zullen wij na de zomer op werkbezoek gaan naar Brussel om in gesprek te gaan over de voorstellen voor het nieuwe GLB die er dan naar verwachting zullen zijn. De discussie over hoe het nieuwe GLB eruit moet komen te zien is al volop bezig. Belangrijke onderwerpen die hierbij spelen zijn de volgende:

- Budget van het GLB: vanwege het huidige geopolitieke klimaat is de discussie gaande over een nieuwe verdeling de middelen binnen het MFK, waarbij er meer middelen zouden moeten komen voor defensie. De grote vraag is of dit ten koste zal gaan van (een deel) het beschikbare budget voor het GLB.
- «Single fund» / één nationale envelop voor landbouw en visserij: de Europese Commissie lijkt te overwegen om één nationale envelop voor te stellen voor landbouw en visserij en mogelijk zelfs één nationale envelop voor alle verschillende Europese fondsen. Dit zou mogelijk een samenvoeging betekenen van het Europees Landbouw Garantiefonds (ELGF), het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) en het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). Tijdens de Landbouw- en Visserijraad hebben 11 lidstaten zich middels een notitie uitgesproken tegen een dergelijk «single fund» en voor het behoud van de twee pijlerstructuur binnen het GLB en het onderscheid tussen het GLB en het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB).⁵

Wij zullen bovenstaande onderwerpen nadrukkelijk volgen en de commissie LVVN op de hoogte houden over de ontwikkelingen.

Nijhof-Leeuw
Bromet
Pierik

⁵ Raadsdocument 9252/25, 22 mei 2025.

Bijlage

Programma Rondetafelgesprek GLB – 3 april 2025

Blok 1: Hoe kijkt de sector aan tegen vereenvoudiging van het GLB?

1. Pipie Smits van Oyen (voorzitter Biohuis)
2. Gerben Boom (portefeuillehouder Internationaal bij NAJK)
3. Marijke Klever (voorzitter BoerenNatuur en melkveehouder)
4. Thijs Rompelberg (bestuurslid LTO-Nederland)

Blok 2: Waar komen de GLB-gelden terecht?

1. Marc Oudenhoven (IPO, gedeputeerde Noord-Brabant)
2. Gijs Schilthuis (directeur Duurzaamheid bij DG Landbouw en Plattelandsontwikkeling, Europese Commissie)
3. Robert Baayen (onderzoeker bij Wageningen Environmental Research, WUR)
4. Henk Viersen (directeur transitie naar een duurzaam landbouw- en voedselsysteem bij RVO)